

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA

Član 1

U Zakonu o zaštiti kulturnih dobara ("Službeni list CG", br. 49/10 i 44/17) u članu 3 stav 3 riječi: „objekat u kojem se trajno čuvaju ili izlažu pokretna kulturna dobra” brišu se.

Član 2

U članu 8 stav 2 mijenja se i glasi:

“(2) Konzervatorsku djelatnost vrši javna ustanova koju je osnovala država, a stručne poslove na zaštiti kulturnih dobara koji se odnose na izradu studije zaštite kulturne baštine i konzervatorskog projekta i sprovođenje konzervatorskih mjera mogu da vrše i druga pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove u skladu sa ovim zakonom.”

Član 3

U članu 11 stav 1 tačka 7 riječi: „kulturnih dobara” zamjenjuju se riječima: „kulturne baštine”.

U tački 15 riječi: “produžavanje trajanja svojstava i osobenosti” zamjenjuju se riječima: “preduzimanje odgovarajućih mjera zaštite, radi očuvanja kulturnih vrijednosti, unaprjeđenja svojstava, osobenosti i značaja”.

U tački 16 riječi: “državni i lokalni planski dokumenti koji se izrađuju i donose u skladu sa zakonom kojim se uređuje prostor” zamjenjuju se riječima: “javni dokumenti koji se izrađuju i donose u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata”.

Član 4

U članu 13 stav 1 poslije riječi „tehničkog“ stavlja se zarez i dodaje riječ „istorijskog“.

Član 5

U članu 16 stav 2 poslije tačke 11 dodaje se nova tačka koja glasi:
„12) dokumentacija o kulturnom dobru.”

Član 6

U članu 18 poslije stava 2 dodaju se dva nova stava koja glase:

“(3) Zaposlenom u Upravi u vršenju poslova uspostavljanja zaštite za koje je potreban terenski rad, izdaje se službena legitimacija.

(4) Sadržaj i obrazac službene legitimacije propisuje organ državne uprave nadležan za poslove kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo).”

Član 7

U članu 21 stav 1 na kraju tačke 2 tačka-zarez zamjenjuje se zarezom i dodaju riječi: „a za nematerijalno dobro osnovne podatke o nosiocu, odnosno čuvaru tradicije;“.

Član 8

U članu 23 stav 2 mijenja se i glasi:

„(2) Kulturna vrijednost nepokretnog, pokretnog i nematerijalnog dobra utvrđuje se na osnovu istraživačkih nalaza i drugih relevantnih dokaza o svojstvima, značaju i osobenostima dobra i njihovom valorizacijom.“

Na kraju stava 3 tačka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: „režim i mjere zaštite.“

Član 9

U članu 24 stav 2 riječi: „organ državne uprave nadležan za poslove kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo)” zamjenjuju se riječju “Ministarstvo”.

Član 10

Član 26 mijenja se i glasi:

“(1) Rješenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro, zavisno od vrste kulturnog dobra, sadrži:

- 1) osnovne podatke o kulturnom dobru (naziv, vrsta, godina nastanka, mjesto gdje se nalazi i identifikacione oznake);
- 2) kratak opis kulturnog dobra;
- 3) opis granice nepokretnog kulturnog dobra i granice njegove zaštićene okoline;
- 4) podatke o vlasniku i držaocu kulturnog dobra i zaštićene okoline nepokretnog kulturnog dobra, a za nematerijalno dobro osnovne podatke o nosiocu, odnosno čuvaru tradicije;
- 5) kategoriju kulturnog dobra;
- 6) podatke o objektu u kojem se trajno čuva ili izlaže pokretno kulturno dobro.

(2) Ako se kulturno dobro sastoji od više djelova na kojima više lica ima pravo svojine, u rješenju o utvrđivanju statusa kulturno dobro se, umjesto podataka o vlasniku i držaocu dobra, odnosno o nosiocu, čuvaru tradicije konstatuje vlasništvo više lica.

(3) Sastavni dio rješenja o utvrđivanju statusa pokretno kulturno dobro, koje je zbirka predmeta ili primjeraka, čini spisak predmeta sa identifikacionim oznakama, fotografijama i opisom svakog pripadajućeg predmeta.

(4) Rješenje iz stava 1 ovog člana donosi se u skraćenom postupku.”

Član 11

U članu 28 riječi: „rješenja o utvrđivanju prethodne zaštite i“ brišu se.

Član 12

U članu 40 stav 2 mijenja se i glasi:

“(2) Ugovor iz stava 1 ovog člana zaključuje se u pisanoj ili elektronskoj formi i dostavlja se putem pošte, neposredno ili elektronskim putem Upravi u roku od osam dana od dana zaključivanja.”

Član 13

U članu 42 poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„(6) Odredbe st. 1 do 5 ovog člana ne odnose se na zaštićenu okolinu nepokretnog kulturnog dobra.”

Član 14

U članu 45 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

“(4) Odredbe st. 1 do 3 ovog člana ne odnose se na objekte koji nemaju status kulturno dobro a nalaze se unutar kulturno-istorijske cjeline, lokaliteta ili područja.”

Član 15

U članu 46 stav 2 mijenja se i glasi:

“(2) Ponuda iz stava 1 ovog člana traje najmanje 60 dana.”

Član 16

U članu 49 stav 1 mijenja se i glasi:

“(1) Ugovor o kupoprodaji kulturnog dobra zaključuje se u pisanoj ili elektronskoj formi i dostavlja putem pošte, neposredno ili elektronskim putem Upravi u roku od osam dana od dana zaključivanja.”

Član 17

U članu 51 stav 1 tačka 3 poslije riječi “pisanoj” dodaju se riječi: “ili elektronskoj”.

Član 18

U članu 52 na kraju stava 5 briše se tačka i dodaju riječi: „koji obezbjeđuje jamstvo u traženom iznosu u državi članici Evropske unije.”

U stavu 6 poslije riječi „dobara“ stavlja se zarez i dodaju riječi: „antikviteta i umjetnina“.

Član 19

U članu 55 stav 1 poslije riječi „odmah” dodaju se riječi: „putem pošte, usmeno ili elektronskim putem”.

Član 20

U članu 60 stav 1 na kraju tačke 1 tačka-zarez zamjenjuje se zarezom i dodaju riječi: ”odnosno u skladu sa propisima države članice Evropske unije.”

Član 21

U članu 61 stav 1 tačka 1 riječ „vršenja” zamjenjuje se riječju „sprovođenja”.

Poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„(5) Uprava je dužna da redovno prati stanje kulturnih dobara u toku trajanja koncesije.”

Član 22

Član 63 mijenja se i glasi:

“(1) Država članica Evropske Unije (u daljem tekstu: država članica) može tražiti povraćaj kulturnog predmeta koji je protivpravno odnesen sa njene teritorije, ako se taj predmet nalazi na teritoriji Crne Gore i ako je prije ili nakon protivpravnog odnošenja zaštićen kao nacionalno blago koje ima umjetničku, istorijsku ili arheološku vrijednost prema njenom nacionalnom zakonodavstvu ili je takvim utvrđen u njenom administrativnom postupku, u skladu sa članom 36 Ugovora o funkcionisanju Evropske Unije.

(2) Smatra se da je protivpravno odnesen i kulturni predmet koji nije vraćen u državu članicu nakon isteka roka za privremeno iznošenje ili kršenja nekog drugog uslova kojim se uređuje privremeno iznošenje.

Član 23

Član 64 mijenja se i glasi:

“(1) Postupak za povraćaj kulturnog predmeta koji je protivpravno odnesen sa teritorije države članice pokreće se tužbom države članice protiv držaoca kulturnog predmeta pred nadležnim sudom u Crnoj Gori.

(2) Uz tužbu iz stava 1 ovog člana dostavlja se:

- 1) dokument sa opisom predmeta na koji se zahtjev odnosi i u kojem je navedeno da je riječ o kulturnom predmetu;
- 2) izjava nadležnog organa države članice da je potraživani kulturni predmet protivpravno odnesen sa njene teritorije.

(3) Postupak za povraćaj kulturnog predmeta može se pokrenuti u roku od tri godine od dana kada je država članica saznala za mjesto na kojem se kulturni predmet nalazi i za identitet lica koje ga posjeduje a najkasnije u roku od 30 godina nakon što je predmet nezakonito iznesen sa teritorije države članice koja je tražila povraćaj.

(4) Ako je potraživani kulturni predmet dio javne zbirke, koja je u skladu sa zakonodavstvom države članice definisana kao javna i koje je u vlasništvu države članice, lokalnog ili regionalnog tijela u državi članici ili institucije koja se nalazi na njenoj teritoriji ili je sakralni predmet pod posebnom zaštitom nacionalnog zakonodavstva države članice, postupak za povraćaj kulturnog predmeta može se pokrenuti u roku od 75 godina od dana kada je odnesen sa teritorije države članice, ako međunarodnim ugovorom nije određen drugi rok.

(5) Postupak povraćaja nije dozvoljen ako u trenutku kada bi postupak trebalo da bude pokrenut iznošenje kulturnog predmeta sa teritorije države članice koja je tražila povraćaj više nije nezakonito.”

Član 24

U članu 65 stav 2 mijenja se i glasi:

“(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana sud će, prema okolnostima slučaja, savjesnom držaocu kulturnog predmeta odrediti pravičnu naknadu, pod uslovom da držalac kulturnog predmeta dokaže da je prilikom sticanja kulturnog predmeta postupao sa dužnom pažnjom, na teret države članice kojoj se kulturni predmet vraća.”

Poslije stava 7 dodaje se novi stav koji glasi:

“(8) Troškove nastale prilikom sprovođenja odluke o povraćaju kulturnog predmeta snosi država članica koja je tražila povraćaj.”

Član 25

U članu 66 stav 2 riječi: “60 dana” zamjenjuju se riječima: “6 mjeseci”.

Član 26

U članu 70 na kraju stava 1 tačka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: „kojima kulturno dobro može biti izloženo”.

Član 27

U članu 73 poslije stava 2 dodaju se tri nova stava koja glase:

“(3) Zaštitni znak na kulturnim dobrima sadrži naziv na crnogorskom jeziku i latiničnom pismu, a pored toga može sadržati i naziv na drugom jeziku i pismu.

(4) Grb i zastava Crne Gore sastavni su dio zaštitnog znaka kulturnog dobra na način kojim se afirmiše ugled i dostojanstvo Crne Gore.

(5) Zaštitni znak na kulturnim dobrima ne smije da sadrži naziv druge države i njena obilježja.”

Dosadašnji st. 3 i 4 postaju st. 6 i 7.

Član 28

U članu 74 stav 2 briše se.

Član 29

Član 75 mijenja se i glasi:

“Redovno održavanje kulturnog dobra

Član 75

(1) Redovno održavanje kulturnog dobra je preduzimanje mjera zaštite na kulturnom dobru od strane vlasnika ili držaoca, za koje na osnovu stručne procjene Uprave nije potrebno izdavanje konzervatorskih uslova.

(2) Redovno održavanje sprovodi se na osnovu stručne pomoći Uprave.”

Član 30

U članu 77 stav 2 poslije riječi „namjenom” stavlja se zarez i dodaju riječi: „uz preduzimanje odgovarajućih mjera zaštite”.

Član 31

U članu 81 stav 3 mijenja se i glasi:

„(3) Odobrenje za istraživanja kulturnog dobra može se izdati pravnom licu koje ima:

- 1) istraživačku licencu, odnosno odgovarajuću licencu u skladu sa odgovarajućim propisima države članice Evropske unije;
- 2) elaborat istraživanja i zaštite;
- 3) obezbijeđena tehnička i finansijska sredstva za vršenje istraživanja i sprovođenje mjera zaštite, odnosno tehnička i finansijska sredstva u skladu sa odgovarajućim propisima države članice Evropske unije.”

Poslije stava 6 dodaju se dva nova stava koji glase:

“(7) Zahtjev i potrebna dokumentacija iz st. 5 i 6 ovog člana dostavljaju se Upravi putem pošte, neposredno ili elektronskim putem.

(8) Nadzor nad istraživanjima iz stava 1 ovog člana vrši Uprava.”

Dosadašnji stav 7 postaje stav 9.

Član 32

U članu 82 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi:

“1) podnese Upravi zahtjev za vršenje nadzora;”.

Tačka 6 briše se.

Stav 2 briše se.

Dosadašnje tač. 7, 8 i 9 postaju tač. 6, 7 i 8.

Član 33

U članu 84 stav 2 poslije riječi “oduzima” stavlja se zarez i dodaju riječi: “odnosno priznaje”.

Poslije stava 12 dodaju se dva nova stava koji glase:

“(13) Istraživačka licenca će se priznati stranom pravnom i fizičkom licu ako je izdata u skladu sa odgovarajućim propisima države članice Evropske unije.

(14) Ako lice iz stava 13 ovog člana ispuni uslove za oduzimanje licence iz stava 10 ovog člana, Ministarstvo će posebnim rješenjem zabraniti rad na području Crne Gore i o tome obavijestiti državu članicu Evropske unije.”

U stavu 14 poslije riječi “izdatih” dodaju se riječi: “i priznatih”.

Stav 15 mijenja se i glasi:

“(15) Bliže uslove i način izdavanja, prestanka važenja i oduzimanja istraživačke licence, odnosno priznavanje licence, kao i sadržaj i način vođenja registra izdatih i priznatih istraživačkih licenci propisuje Ministarstvo.”

Dosadašnji st. 13, 14 i 15 postaju st. 15, 16 i 17.

Član 34

Član 85 mijenja se i glasi:

„Strana fizička i pravna lica koja nijesu državljani članice Evropske unije mogu da vrše istraživanja kulturnih dobara na teritoriji Crne Gore u saradnji sa domaćim pravnim licem koje ima odobrenje iz člana 81 ovog zakona ako ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom.“

Član 35

U članu 88 stav 1 tačka 5 riječi: „arheologa sa istraživačkom licencom ili da se radovi privremeno obustave i sprovede odgovarajuće arheološko istraživanje” zamjenjuju se riječima: “javne ustanove iz člana 8 stav 2 ovog zakona ili da se radovi privremeno obustave i da ta ustanova sprovede odgovarajuće arheološko istraživanje.”

Član 36

U članu 89 st. 2 i 3 mijenjaju se i glase:

“(2) Planski dokument mora biti usklađen sa studijom zaštite kulturne baštine (u daljem tekstu: studija zaštite).

(3) Uprava daje mišljenje na planski dokument, u odnosu na usklađenost sa studijom zaštite, shodno zakonu kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata.”

Član 37

Član 90 mijenja se i glasi:

“Studija zaštite kulturne baštine

Član 90

(1) Studija zaštite je dokument kojim se obezbjeđuje zaštita, očuvanje i integracija kulturne baštine u okviru planiranja održivog prostornog razvoja.

(2) Studija zaštite, zavisno od vrste planskog dokumenta, obavezno sadrži:

- osnovne karakteristike i razvoj područja;
- identifikaciju i opis vrijednosti kulturne baštine: kulturnih dobara, potencijalnih kulturnih dobara i svih zona koje imaju vrijednosti kulturnog pejzaža;
- ocjenu stanja;
- analizu prijetnji i rizika;
- smjernice i mjere zaštite;

- grafičke priloge na kojima su predstavljene obavezno: vrijednosti kulturne baštine, prijetnje i mjere zaštite.

(3) Studiju zaštite izrađuje i donosi Uprava, a u njenoj izradi može da učestvuje javna ustanova

i pravna i fizička lica iz člana 8 stav 2 ovog zakona.

(4) Metodologiju izrade i bliži sadržaj studije zaštite propisuje Ministarstvo.”

Član 38

Član 91 mijenja se i glasi:

„Plan upravljanja nepokretnim kulturnim dobrom

Član 91

(1) Plan upravljanja nepokretnim kulturnim dobrom (u daljem tekstu: Plan upravljanja) je strateški dokument za dugoročno upravljanje, zaštitu, očuvanje, korišćenje i prezentaciju nepokretnih kulturnih dobara.

(2) Planom upravljanja se utvrđuje i uspostavlja strategija, ciljevi, aktivnosti i implementacione strukture za upravljanje kulturnim dobrom na efikasan i održiv način, sa ciljem očuvanja vrijednosti kulturnog dobra.

(3) Plan upravljanja se obavezno donosi za nepokretno kulturno dobro koje je upisano na Listu svjetske baštine i nepokretno kulturno dobro koje se nominuje za upis na ovu listu.

(4) Plan upravljanja sadrži, naročito:

- 1) svrhu i opis procesa izrade;
- 2) opis kulturnog dobra;
- 3) vrijednosti i značaj kulturnog dobra;
- 4) ključna pitanja i stanje, uključujući odredbe koje se odnose na upravljačku strukturu i mehanizme za ostvarivanje integralne zaštite;
- 5) izjavu o viziji i rukovodeće principe;
- 6) ciljeve upravljanja;
- 7) plan aktivnosti za realizaciju ciljeva, sa vremenskim okvirom, prioritetima, resursima i indikatorima;
- 8) način i plan praćenja implementacije sa indikatorima;
- 9) rok važenja plana, sa metodom dopune i izmjene plana.

(5) Izradom Plana upravljanja rukovodi Ministarstvo i sprovodi se kroz učesće svih subjekata uključenih u upravljanje kulturnim dobrom.

(6) Plan upravljanja donosi Ministarstvo, uz prethodno mišljenje Uprave.”

Član 39

U članu 101 stav 2 mijenja se i glasi:

“(2) Ako je za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru potrebna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola primjenjuju se i propisi o planiranju prostora i izgradnji objekata.”

Član 40

Član 102 mijenja se i glasi:

“(1) Za izradu konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru i na pokretnom kulturnom dobru, Uprava, na zahtjev vlasnika, odnosno držaoca kulturnog dobra, izdaje konzervatorske uslove.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, za izradu konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru za koje je neophodna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata, Uprava, na zahtjev organa nadležnog za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova, izdaje konzervatorske uslove.

(3) Konzervatorski uslovi iz stava 1 ovog člana, zavisno od vrste kulturnog dobra i planiranih radova, sadrže vrstu konzervatorske mjere i druge uslove kojima se obezbjeđuje autentičnost i integritet kulturnog dobra.”

Član 41

Član 103 mijenja se i glasi:

„(1) Konzervatorski projekat je dokumentacija za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru.

(2) Konzervatorski projekat, zavisno od vrste kulturnog dobra, može da izrađuje javna ustanova iz člana 8 stav 2 ovog zakona ili drugo pravno lice koje ima odgovarajuću konzervatorsku licencu iz člana 106 ovog zakona.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana konzervatorski projekat za nepokretno kulturno dobro za koje je neophodna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata, je idejni i glavni projekat izrađen u skladu sa tim zakonom.

(4) U slučaju iz stava 3 ovog člana privredno društvo, pravno lice odnosno preuzetnik koji ima licencu za izradu tehničke dokumentacije u skladu sa zakonom koji uređuje izgradnju objekata, mora angažovati i ustanovu, odnosno lice iz stava 2 ovog člana.

(5) U slučaju iz stava 3 ovog člana ovlašćeni inženjer mora imati i odgovarajuću konzervatorsku licencu.

(6) Saglasnost na konzervatorski projekat daje Uprava, na zahtjev vlasnika, odnosno držaoca kulturnog dobra, ili revidenta odnosno organa nadležnog za izdavanje građevinske dozvole.

(7) Prije izrade konzervatorskog projekta vrše se sva potrebna istraživanja.

(8) Bliži sadržaj konzervatorskog projekta propisuje Ministarstvo.”

Član 42

Član 104 mijenja se i glasi:

“Sprovođenje konzervatorskih mjera na pokretnom kulturnom dobru i konzervatorski nadzor Član 104

Konzervatorske mjere na pokretnom kulturnom dobru u skladu sa ovim zakonom mogu da sprovede javne ustanove, odnosno pravna i fizička lica iz člana 8 ovog zakona.

Konzervatorski nadzor nad sprovođenjem konzervatorskih mjera iz stava 1 ovog člana vrši Uprava.

Uprava sačinjava izvještaj o konzervatorskom nadzoru, koji sadrži detaljan opis praćenja sprovođenja konzervatorskih mjera sa fotodokumentacijom.”

Član 43

Član 105 mijenja se i glasi:

„Sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru i konzervatorski nadzor

Član 105

(1) Vlasnik, odnosno držalac kulturnog dobra dužan je da prijavi Upravi sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru.

(2) Sprovođenje konzervatorskih mjera iz stava 1 ovog člana može da vrši javna ustanova odnosno pravno lice iz člana 8 st. 2 i 3 ovog zakona.

(3) Konzervatorski nadzor nad sprovođenjem konzervatorskih mjera vrši Uprava i o tome sačinjava izvještaj o konzervatorskom nadzoru, koji sadrži detaljan opis praćenja sprovođenja konzervatorskih mjera sa fotodokumentacijom.

(4) Na sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru za koje je potrebna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola primjenjuje se i zakon kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata.

(5) U slučaju iz stava 4 ovog člana građenje i stručni nadzor nad građenjem nepokretnog kulturnog dobra vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata uz angažovanje ustanove odnosno lica iz stava 2 ovog člana.

(6) U slučaju kada je za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru

potrebna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola, Uprava je dužna da utvrdi da li su radovi izvedeni u skladu sa konzervatorskim projektom, na zahtjev stručnog nadzora u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata.

(7) U slučaju iz stava 5 ovog člana, Uprava je dužna da, po obavještenju stručnog nadzora prije sačinjavanja konačnog izvještaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata, sačini i dostavi stručno mišljenje u slučaju gradnje na ili u neposrednoj blizini nepokretnog kulturnog dobra.

Član 44

U članu 106 stav 2 poslije riječi “oduzima” stavlja se zarez i dodaju riječi: “odnosno priznaje”.

Poslije stava 12 dodaju se dva nova stava koji glase:

“(13) Konzervatorska licenca će se priznati stranom pravnom i fizičkom licu ako je izdata u skladu sa odgovarajućim propisima države članice Evropske unije.

(14) Ako lice iz stava 13 ovog člana ispuni uslove za oduzimanje licence iz stava 10 ovog člana, Ministarstvo će posebnim rješenjem zabraniti rad na području Crne Gore i o tome obavijestiti državu članicu Evropske unije.”

U stavu 14 poslije riječi “izdatih” dodaju se riječi: “i priznatih”.

Stav 15 mijenja se i glasi:

“(15) Bliže uslove i način izdavanja, prestanka važenja i oduzimanja konzervatorske licence, odnosno priznatih licenci, kao i sadržaj i način vođenja registra izdatih i priznatih konzervatorskih licenci propisuje Ministarstvo.”

Dosadašnji st. 13, 14 i 15 postaju st. 15, 16 i 17.

Član 45

U članu 107 stav 2 mijenja se i glasi:

“(2) Ako je za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru izvršena prijava građenja, odnosno izdata građevinska dozvola, Uprava će rješenje iz stava 1 ovog člana dostaviti nadležnoj inspekciji u oblasti planiranja prostora i izgradnji objekata.

U stavu 3 riječ “građevinska” zamjenjuje se riječju “nadležna”.

Član 46

U članu 108 poslije stava 4 dodaju se dva nova stava koji glase:

“(5) U slučaju kada je za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru potrebna prijava građenja, odnosno građevinska dozvola, Uprava je dužna da utvrdi da li su radovi izvedeni u skladu sa konzervatorskim projektom, na zahtjev stručnog nadzora u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata.

(6) U slučaju iz stava 5 ovog člana Uprava je dužna da, po obavještenju stručnog nadzora prije sačinjavanja konačnog izvještaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast planiranja prostora i izgradnje objekata, sačini i dostavi stručno mišljenje u slučaju gradnje na ili u neposrednoj blizini nepokretnog kulturnog dobra.”

Član 47

U članu 118 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

“(3) Ako vlasnik, odnosno držalac ne dopusti Upravi i drugom pravnom licu da vrši poslove iz stava 1 ovog člana, ovlašćeno lice ima pravo da vrši aktivnosti uz pomoć službenog lica najbliže područne jedinice organa uprave nadležnog za poslove policije.”

Član 48

U članu 121 na kraju stava 1 tačka briše se i dodaju riječi: „izradu konzervatorskih projekata, izradu studija zaštite kulturne baštine i druge poslove koji se odnose na zaštitu i očuvanje kulturne baštine u skladu sa ovim zakonom.”

Član 49

Član 122 briše se.

Član 50

Član 128 mijenja se i glasi:

“(1) Sredstva iz opštih prihoda budžeta Crne Gore i namjenska sredstva od rente za očuvanje kulturnih dobara obezbjeđuju se i koriste u skladu sa programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

(2) Program iz stava 1 ovog člana donosi Vlada, na predlog Ministarstva, na period od jedne godine.

(3) Konkurs za dodjelu sredstava iz stava 1 ovog člana koji sadrži uslove za dodjelu sredstava, objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

(4) Raspodjelu sredstava iz stava 1 ovog člana vrši komisija koju obrazuje Ministarstvo.

(5) Aktom o obrazovanju komisije utvrđuje se sastav, zadaci, način rada i naknada za rad članova komisije.”

Član 51

U članu 138 stav 1 tačka 6 riječ “stručni” zamjenjuje se riječju “konzervatorski”.

Član 52

Poslije člana 141a dodaje se novi član koji glasi:

“Usklađivanje podzakonskih akata

Član 141b

(1) Podzakonski akti doneseni do stupanja na snagu ovog zakona uskladiće se sa ovim zakonom u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 53

Poslije člana 148b dodaje se novi član koji glasi:

„Integralna zaštita do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore

Član 148c

Do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore, integralna zaštita kulturnih dobara obezbjeđuje se planskim dokumentima koji se donose u skladu sa zakonom.”

Član 54

Odredbe čl. 12, 16, 17, 18, 19, 20, 31 stav 1, 33 i 44 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Član 55

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

OBRAZLOŽENJE

I. Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje Zakona o zaštiti kulturnih dobara sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. Razlozi za donošenje zakona

Ustavom Crne Gore kulturna baština je prepoznata kao dobro od opšteg interesa, koje je svako dužan da čuva a država da je štiti. Najznačajniji dio kulturne baštine čine materijalna i nematerijalna kulturna dobra, koja predstavljaju svojevrsno svjedočanstvo o prošlosti odnosno prisutnosti čovjeka i ljudskih zajednica u prostoru i vremenu, njihovim aktivnostima, stremljenjima, kretanjima i razvitku. Praksa u sprovođenju Zakona o zaštiti kulturnih dobara, pokazala je određene probleme u primjeni, te se iskazala potreba za izmjenama i dopunama ovog zakona.

Shodno izloženom, Programom rada Vlade za 2018. godinu, za III kvartal, planirane su izmjene i dopune Zakona o zaštiti kulturnih dobara, u cilju potpunog usaglašavanja sa direktivama Evropske unije, kao i preciziranja odredbi koje izazivaju probleme u praksi. Ovom prilikom odredbe ovog propisa se usaglašavaju i sa novim Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 64/17). Takođe, tekst je usaglašen sa Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu, kao i Direktivom 2014/60/EU o povraćaju kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državnog područja države članice.

Predložene izmjene i dopune konceptijski i sadržinski, odgovaraju upodobljavanju sa navedenim propisima, i istima je predviđeno usklađivanje podzakonskih akata.

III. Usaglašenost zakona sa pravnom tekovinom Evropske unije i potvrđenim međunarodnim konvencijama

Problematika zaštite kulturnih dobara je predmet regulative evropskog zakonodavstva i potvrđenih međunarodnih konvencija, a predmet ovih izmjena i dopuna je usaglašavanje sa Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu, kao i Direktivom 2014/60/EU o povraćaju kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državnog područja države članice.

Naime, jedna od obaveza budućeg članstva u Uniji je liberalizacija tržišta usluga prema EU i EEP (Evropski ekonomski prostor EU28+3), kako u pogledu slobode prava osnivanja, tako i slobode pružanja usluga na teritoriji Crne Gore koju privremeno ili povremeno pružaju oni pružaoci usluga kojima je država osnivanja država EEP, bez obaveze osnivanja u Crnoj Gori. Postepeno se prilagođavajući budućem članstvu i funkcionisanju na jedinstvenom tržištu EU (uključujući i

Norvešku, Island i Lihtenštaj kroz EEP), Crna Gora ima obavezu da ispuni sve uslove za punu primjenu Direktive 2006/123/EZ Evropskog Parlamenta i Savjeta od 12. decembra 2006. godine o uslugama na unutrašnjem tržištu do dana pristupanja Evropskoj uniji. U okviru pregovora u pregovaračkom poglavlju 3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, pratiće se napredak u ovoj oblasti i kroz pregovore dostizati uslovi članstva. Shodno članu 57 Ugovora o funkcionisanju EU, usluge predstavljaju sve one "usluge koje se, po pravilu, pružaju uz naknadu i ukoliko nisu uređene odredbama o slobodnom kretanju roba, kapitala i ljudi". Nadalje, u članu 56 se navodi da su "zabranjena ograničenja slobode pružanja usluga u Uniji u odnosu na državljane država članica koji imaju sjedište u jednoj od država članica, ali ne u državi članici lica kojem su usluge namijenjene". Stoga, ne dovodeći u pitanje odredbe poglavlja o pravu osnivanja, pružalac usluga može, da bi pružao usluge, svoju djelatnost privremeno obavljati u državi članici u kojoj se usluga pruža, pod istim uslovima koje ova država propisuje za svoje državljane (čl. 57, st. 3 UFEU).

Nadalje, države članice zadržavaju pravo definisati svoje nacionalno blago i preduzeti neophodne mjere za njegovu zaštitu. Ipak, Unija igra važnu ulogu u podsticanju saradnje između država članica sa ciljem zaštite kulturne baštine.

Pored navedenog, Pregovaračko poglavlje 1 Sloboda kretanja roba reguliše pitanja u odnosu na povraćaj predmeta protivpravno oduzetih sa teritorije države članice EU. U skladu sa navedenim, Direktiva 93/7/EEC od 15. III 1993. o povraćaju kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državne teritorije države članice, dopunjena je sa Direktivom 2014/60 EU o povraćaju kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državne teritorije države članice i o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012. Novine koje Direktiva 2014/60 EU propisuje, a koje su uvrštene u Zakon, odnose se na sljedeće:

- Opseg nove Direktive pokriva sve kulturne predmete identifikovane kao "nacionalno blago koja posjeduje umjetničku, istorijsku ili arheološku vrijednost", u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili upravnim postupcima;
- Države članice imaju trogodišnji rok za pokretanje postupka povraćaja;
- Držalac kulturnog predmeta treba dokazati da je sa dužnom pažnjom utvrđivao pravno porijeklo kulturnog predmeta u periodu kada ga je sticao.

IV. Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Članom 1 Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara, vrši se brisanje riječi koje su prepoznate kao uzrok problema u tumačenju u praksi.

Članom 2 vrši se odgovarajuća podjela poslova između organa, ustanova, pravnih i fizičkih lica.

Članom 3 precizira se značenje izraza i vrši odgovarajuće usaglašavanje termina sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Čl. 4 i 5 vrši se suštinsko preciziranje normi.

Članom 6 propisuje se pravni osnov za izradu akta o sadržaju službene legitimacije za zaposlene u Upravi, imajući u vidu da je praksa ukazala na potrebu uvođenja službene legitimacije u cilju nesmetanog vršenja stručnih poslova.

Članom 7 vrši se dopuna sadržaja rješenja o prethodnoj zaštiti, kada je u pitanju nematerijalno kulturno dobro, budući da u tom slučaju isto sadrži podatke o nosiocu, odnosno čuvaru tradicije.

Članom 8 vrši se preciznije definisanje kulturne vrijednosti i sadržaja o elaboratu.

Članom 9 vrši se tehničko usklađivanje.

Članom 10 precizira se sadržaj rješenja o utvrđivanju statusa kulturno dobro, u skladu sa dosadašnjom praksom koja je ukazala na probleme i nedoumice u primjeni i u cilju pojednostavljenja postupka uvodi se norma da se isto donosi po pravilima skraćenog postupka.

Članom 11 briše se obaveza objavljivanja rješenja u Službenom listu Crne Gore, što opravdava praksa koja je pokazala da je suvišno objavljivati rješenje o utvrđivanju prethodne zaštite, a posebno imajući u vidu da je ista vremenski ograničena.

Čl. 12, 16, 17, 18, 19, 20, 31, 33 i 44 vrši se usklađivanje sa Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu, a u skladu sa Akcionim planom Ministarstva ekonomije za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu za period 2015-2018.

Članom 13 precizirano je da se norme koje uređuju otuđivanje i ustupanje kulturnog dobra u državnoj svojini ne odnose na njegovu zaštićenu okolinu.

Članom 14 izuzimaju se objekti unutar kulturno-istorijske cjeline, lokaliteta ili područja koji nemaju status kulturno dobro, pa se na iste na odnose odredbe ovog zakona u vezi prava preče kupovine, a u cilju eliminacije problema u sprovođenju ovih odredbi kada su u pitanju privatni objekti u postupku kupoprodaje.

Članom 15 određuje se jedinstven rok za dostavljanje ponude državi za prodaju kulturnog dobra, bilo da je ono pokretno ili nepokretno.

Članom 21 vrši se terminološka izmjena i uvodi se obaveza Uprave da redovno prati stanje kulturnih dobara u toku trajanja koncesije.

Čl. 22, 23, 24 i 25 vrši se usaglašavanje čl. 63-66 Zakona sa Direktivom 2014/60/EU o povraćaju kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državnog područja države članice.

Članom 26 izvršeno je pojašnjenje norme koja se odnosi na ciljeve preventivnih mjera zaštite.

Članom 27 detaljnije se uređuje sadržina zaštitnog znaka na kulturnim dobrima.

Članom 28 briše se norma koja je bila loš pravni osnov za donošenje podzakonskog akta.

Članom 29 bliže se uređuje redovno održavanje kulturnog dobra.

Članom 30 suštinski se dopunjuje član Zakona kojim je uređena prezentacija i popularizacija kulturnih dobara, na način da se pod navedenim podrazumijeva i preduzimanje odgovarajućih mjera zaštite.

Članom 31, pored usaglašavanja sa Direktivom, uvodi se novina da nadzor nad arheološkim istraživanjima vrši Uprava, kako bi se obezbijedila kontrola državnih organa na adekvatan i stručan način, budući da je praksa pokazala zloupotrebu u primjeni postojećeg rješenja.

Članom 32 vrši se usaglašavanje sa novinama iz predloženim članom 27 Nacrta zakona.

Članom 34 precizira se odredba kojom se uređuju strani istraživači, i odnosi se na strana lica van područja EU.

Članom 35 precizirano je da u slučaju slučajnog otkrića, a nakon izvršenog uviđaja, Uprava donese rješenje kojim će odrediti da se izvođenje radova nastavi uz nadzor javne ustanove iz člana 8 stav 2 ovog zakona ili da se radovi privremeno obustave i da ta ustanova sprovede odgovarajuće arheološko istraživanje, i na taj način se pojačava nadzor nad ovim istraživanjima.

Članom 36 vrši se usklađivanje sa novim novinom propisane članom 33 Nacrta zakona, te isključuje menadžment plan na osnovu preporuka iz prakse.

Članom 37 mijenja se studija zaštite koja se više ne odnosi samo na kulturna dobra već na cjelokupnu kulturnu baštinu lokacije ili prostora za koji se izrađuje, precizira sadržaj koji će biti uređen podzakonskim aktom i usklađuje sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Članom 38 se vrši suštinska izmjena ideje o menadžment planu, uzimajući u obzir međunarodne okvire i praksu, te tako on postaje plan upravljanja i donosi ga Ministarstvo. Uređuje se ovom prilikom i bliži sadržaj plana upravljanja.

Članom 39 vrši se usaglašavanje sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Članom 40 precizira se pojam konzervatorskih uslova i vrši usaglašavanje normi sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Članom 41 precizira se pojam konzervatorskog projekta, sa definisanjem ovlašćenja za njegovu izradu.

Čl. 42 i 43 odvaja se sprovođenje konzervatorskih mjera na pokretnom i na nepokretnom kulturnom dobru, i uvodi se konzervatorski nadzor nad sprovođenjem navedenih mjera koji vrši Uprava.

Čl. 45 i 46 vrši se usklađivanje sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Članom 47 uvodi se mogućnost ovlašćenog lica Uprave da vrši radnje i mjere uz pomoć službenog lica najbliže područne jedinice organa uprave nadležnog za poslove policije.

Članom 48 vrši se uklađivanje čl. 121 i 8 Zakona.

Članom 49 izvršeno je brisanje odredbe koja je već propisana u članu 2 Nacrta zakona.

Članom 50 vrši se preciziranje postupka izrade i sprovođenja programa zaštite kulturnih dobara, pri čemu se uvodi konkurs i komisija za raspodjelu sredstava.

Članom 51 vrši se terminološko usklađivanje sa ostalim članovima koji su predmet izmjena i dopuna.

Čl. 52 i 53 predviđena je obaveza usklađivanja podzakonskih akata i integralna zaštita do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore.

Članom 54 pojašnjeno je kada će se primjenjivati članovi koji su usaglašeni sa Direktivom 93/7/EEC.

VI. Procjena finansijskih sredstava za sprovođenje zakona

Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva za sprovođenje ovog zakona. U tom smislu, ovaj propis neće imati uticaja na građane i budžet, ali će u procesu njegove pripreme urađena je detaljna RIA.

ODREDBE ZAKONA O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA („Službeni list CG“, broj 49/10 i 44/17) KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJAVAJU

I. OSNOVNE ODREDBE

Osnovi zaštite

Član 3

- (1) Kulturna dobra, kao valorizovani dio kulturne baštine od opšteg interesa, štite se u skladu sa ovim zakonom i međunarodnim propisima, bez obzira na vrijeme, mjesto i način stvaranja, porijeklo, u čijem su vlasništvu i na njihov svjetovni ili vjerski karakter.
- (2) Zaštita kulturnih dobara je od javnog interesa.
- (3) Zaštitu, kao i kulturno dobro, imaju i zaštićena okolina nepokretnog kulturnog dobra, predmet koji sa nepokretnim kulturnim dobrom čini istorijsku, umjetničku, vizuelnu ili funkcionalnu cjelinu, objekat u kojem se trajno čuvaju ili izlažu pokretna kulturna dobra, dokumentacija o kulturnom dobru, dobro pod prethodnom zaštitom, obavezni primjerak publikacije i javna arhivska građa.

Obavljanje poslova zaštite

Član 8

- (1) Upravne i sa njima povezane stručne poslove na zaštiti kulturnih dobara vrši organ uprave nadležan za zaštitu kulturnih dobara (u daljem tekstu: Uprava).
- (2) Stručne poslove na zaštiti kulturnih dobara, koji nijesu u nadležnosti Uprave, mogu da vrše pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove za obavljanje konzervatorske, muzejske, bibliotečke, arhivske ili kinotečke djelatnosti, u skladu sa ovim i posebnim zakonima.

Značenje izraza

Član 11

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) antikvitet je svaka pokretna stvar starija od 75 godina;
- 2) ambijentalna vrijednost je karakteristično svojstvo i osobenost autentično očuvanog okruženja kulturnog dobra;
- 3) arheološko nalazište je dio prostora na kopnu i pod vodom sa ostacima građevina ili drugih radom stvorenih predmeta;

4) arheološki rezervat je prostorno ograničeno područje koje sadrži bilo kakve tragove ljudskog postojanja u daljoj prošlosti, uključujući i mjesta gdje nema vidljivih ostataka na kopnu ili ispod vode, čije je iskopavanje i istraživanje ostavljeno budućim generacijama;

5) držalac kulturnog dobra je pravno ili fizičko lice koje posjeduje kulturno dobro, a nije njegov vlasnik;

6) inkunabula je knjiga koja potiče iz vremena pronalaska štamparske vještine pa do početka XVI vijeka;

7) javna ustanova za zaštitu kulturnih dobara je ustanova koju je osnovala država ili opština za obavljanje konzervatorske, muzejske, bibliotečke, arhivske ili kinotečke djelatnosti;

8) kopija je imitacija kulturnog dobra ili njegovog prepoznatljivog dijela, bez obzira na vrstu materijala, tehniku izrade i veličinu u odnosu na original;

9) kulturna baština je skup dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi prepoznaju kao odraz i izraz svojih vrijednosti, vjerovanja i tradicija, koja su u stalnom procesu evoluiranja, uključujući i sve aspekte njihove okoline koji proizilaze iz međusobnog djelovanja ljudi i prirode u vremenu, nezavisno od vlasništva;

10) kultno mjesto je prostor koji je po narodnom predanju ili vjerovanju predmet posebnog značaja ili obožavanja;

11) kulturni pejzaž je prostor čiji je karakteristični izgled rezultat akcije i interakcije prirodnih i antropogenih faktora kroz duži vremenski period;

12) kulturni predmet je dobro koje je, prije ili poslije protivpravnog odnošenja sa teritorije države članice Evropske Unije ili druge države, klasifikovano kao nacionalno blago koje ima umjetničku, kulturnu, istorijsku ili arheološku vrijednost, na osnovu nacionalnog zakonodavstva ili administrativnog postupka, u skladu sa članom 36 Ugovora o funkcionisanju Evropske Unije;

13) kulturna vrijednost su utvrđena karakteristična svojstva i osobenosti kulturnog dobra koja su od trajnog istorijskog, umjetničkog, naučnog, arheološkog, arhitektonskog, antropološkog, tehničkog ili drugog društvenog značaja;

14) matična ustanova kulture je ustanova koja je ovlašćena za obavljanje matičnih poslova u određenoj oblasti ili djelatnosti kulture, u skladu sa zakonom;

15) očuvanje kulturnog dobra je produžavanje trajanja svojstava i osobenosti kulturnog dobra koja predstavljaju njegovu kulturnu vrijednost, kao i sprječavanje propadanja kulturnog dobra i obezbjeđivanje njegove namjene i funkcije;

16) planski dokumenti su državni i lokalni planski dokumenti koji se izrađuju i donose u skladu sa zakonom kojim se uređuje prostor;

17) prezentacija je skup postupaka i mjera kojima se kulturno dobro čini dostupnim javnosti;

18) rehabilitacija je uspostavljanje izgubljene funkcionalnosti kulturnog dobra;

19) revalorizacija je stručna ili naučna ocjena svojstava, osobenosti i značaja kulturnog dobra, radi provjere njegove kulturne vrijednosti;

20) revitalizacija je sprovođenje mjera zaštite radi vraćanja prvobitne ili davanja nove odgovarajuće namjene, odnosno funkcije kulturnom dobru;

21) umjetnina je djelo likovne ili primijenjene umjetnosti;

22) valorizacija je stručna i naučna ocjena svojstava, osobenosti i značaja dobra, radi utvrđivanja kulturne vrijednosti i statusa kulturnog dobra;

23) znamenito mjesto je prostor na kojem se zbio značajni događaj ili prostor koji je prepoznatljiv po nekoj istaknutoj ličnosti;

24) zaštićena okolina je prostor oko nepokretnog kulturnog dobra koji je od neposrednog značaja za njegovo postojanje, zaštitu, korišćenje, izgled, očuvanje i istraživanje, kao i za njegov istorijski kontekst, tradicionalni ambijent i vizuelnu dostupnost.

Kulturno - istorijski objekat

Član 13

(1) Kulturno - istorijski objekat je pojedinačni nepokretni objekat od arhitektonskog, arheološkog, umjetničkog, tehničkog, paleontološkog značaja ili drugog društvenog značaja.

(2) Kulturno - istorijski objekat može biti:

- 1) arhitektonsko djelo, njegovi ostaci ili prepoznatljivi djelovi;
- 2) arheološki elementi ili strukture arheološkog karaktera;
- 3) djelo primijenjene umjetnosti, slikarstva ili vajarstva, natpis, pećinsko stanište, djelo ili ostatak tehničke kulture, stare industrije ili infrastrukture i drugo dobro koje je trajno vezano za određeni arhitektonski objekat ili mjesto;
- 4) memorijalni ili drugi spomen objekat.

2. Pokretna i nematerijalna kulturna dobra

Pokretno kulturno dobro

Član 16

(1) Pokretno kulturno dobro je pojedinačni arheološki, umjetnički, etnografski, tehnički ili dokumentarni predmet ili prirodni primjerak ili zbirka ovih predmeta, odnosno primjeraka, koji svjedoči o ljudskom stvaralaštvu i evoluciji prirode.

(2) Pokretno kulturno dobro može biti:

- 1) arheološki predmet nađen na kopnu ili pod vodom;
- 2) antikvitet;
- 3) pokretni ostatak arhitektonskog objekta;
- 4) antropološki, etnološki, zoološki, botanički ili geološki predmet, odnosno primjerak;
- 5) predmet vezan za značajni događaj ili istorijsku ličnost;
- 6) obredni ili predmet sakralnog karaktera;
- 7) djelo likovne i primijenjene umjetnosti;
- 8) rukopis, inkunabula, knjiga, publikacija ili dokument;
- 9) numizmatički ili filatelistički predmet;
- 10) arhivska, bibliotečka ili kinotečka građa i muzejski materijal;
- 11) namještaj i muzički instrument i drugi predmeti od posebnog značaja.

III. USPOSTAVLJANJE ZAŠTITE, KATEGORIJE I REGISTROVANJE KULTURNIH DOBARA

1. Uspostavljanje zaštite

Način uspostavljanja zaštite

Član 18

(1) Zaštita kulturnog dobra se uspostavlja utvrđivanjem prethodne zaštite i utvrđivanjem statusa kulturno dobro.

(2) Zaštitu kulturnog dobra uspostavlja Uprava, po službenoj dužnosti.

Sadržaj rješenja o prethodnoj zaštiti

Član 21

(1) Rješenje o prethodnoj zaštiti, zavisno od vrste dobra, sadrži:

- 1) naziv dobra i njegov opis, a za nepokretno dobro i katastarske oznake, opis njegovih granica i granica njegove zaštićene okoline;
- 2) osnovne podatke o vlasniku i držaocu dobra;
- 3) opis svojstava i osobnosti dobra za koja se osnovano vjeruje da predstavlja kulturnu vrijednost;
- 4) vrijeme trajanja prethodne zaštite;

5) radnje i aktivnosti koje će se sprovesti u toku trajanja prethodne zaštite, radi utvrđivanja kulturne vrijednosti dobra;

6) način čuvanja, održavanja i korišćenja dobra za vrijeme trajanja prethodne zaštite.

(2) Ako se prethodna zaštita uspostavlja na nepokretnom dobru, koje se sastoji od više djelova na kojima više lica ima pravo svojine, u rješenju se umjesto podataka o vlasniku i držaocu dobra konstatuje vlasništvo više lica.

Utvrđivanje kulturne vrijednosti

Član 23

(1) Kulturnu vrijednost nepokretnog, pokretnog i nematerijalnog dobra utvrđuje stručno tijelo, od najmanje tri člana, koje obrazuje Uprava.

(2) Kulturna vrijednost nepokretnog, pokretnog i nematerijalnog dobra utvrđuje se na osnovu istraživačkih nalaza i drugih relevantnih dokaza o svojstvima i osobnostima dobra i valorizacijom njihovog umjetničkog, istorijskog, paleontološkog, arheološkog, arhitektonskog, naučnog, tehničkog i drugog društvenog značaja.

(3) U postupku utvrđivanja kulturne vrijednosti dobra stručno tijelo iz stava 1 ovog člana sačinjava elaborat koji sadrži detaljan opis sprovedenih radnji i obrazložen stručni stav o valorizaciji svojstava, osobnosti, značaju i kategoriji dobra, kao i opis, katastarske oznake i grafički prikaz granica nepokretnog dobra i granica njegove zaštićene okoline.

Kriterijumi za utvrđivanje kulturne vrijednosti

Član 24

(1) Kriterijumi za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra su:

1) autentičnost i integritet;

2) stepen očuvanosti;

3) jedinstvenost i rijetkost u okviru svoje vrste;

4) istorijski, umjetnički, naučni, arheološki, arhitektonski, antropološki, tehnički ili drugi društveni značaj.

(2) Bliže kriterijume i postupak utvrđivanja kulturne vrijednosti dobra propisuje organ državne uprave nadležan za poslove kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Rješenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro

Član 26

(1) Rješenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro, zavisno od vrste kulturnog dobra, sadrži:

1) osnovne podatke o kulturnom dobru (naziv, vrsta, mjesto gdje se nalazi i identifikacione oznake);

2) opis izgleda i stanja kulturnog dobra i pojedinih njegovih djelova;

3) opis granica nepokretnog kulturnog dobra i granica njegove zaštićene okoline i objekata koji se u njoj nalaze;

4) podatke o vlasniku i držaocu kulturnog dobra i zaštićene okoline nepokretnog kulturnog dobra;

5) kategoriju kulturnog dobra;

6) podatke o objektu u kojem se trajno čuva ili izlaže pokretno kulturno dobro;

7) mjere zaštite, namjenu i način čuvanja, održavanja i korišćenja kulturnog dobra, a za nepokretno kulturno dobro i njegove zaštićene okoline.

(2) Ako se kulturno dobro sastoji od više djelova na kojima više lica ima pravo svojine, u rješenju o utvrđivanju statusa kulturno dobro se, umjesto podataka o vlasniku i držaocu dobra, konstatuje vlasništvo više lica.

(3) Sastavni dio rješenja o utvrđivanju statusa nepokretno kulturno dobro je grafički prikaz osnove kulturnog dobra, kao i granica njegove zaštićene okoline i objekata koji se u njoj nalaze, sa katastarskim oznakama i spisak pokretnih predmeta koji sa nepokretnim kulturnim dobrom čine umjetničku, istorijsku, vizuelnu ili funkcionalnu cjelinu.

(4) Sastavni dio rješenja o utvrđivanju statusa pokretno kulturno dobro, koje je zbirka predmeta ili primjeraka, čini spisak predmeta sa identifikacionim oznakama, fotografijama i opisom svakog pripadajućeg predmeta.

Objavljivanje rješenja

Član 28

Izvod iz rješenja o utvrđivanju prethodne zaštite i rješenja o utvrđivanju statusa kulturno dobro objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

IV. REŽIM ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

1. Upravljanje kulturnim dobrima

Upravljanje kulturnim dobrom u privatnoj svojini

Član 40

(1) Kulturnim dobrom u privatnoj svojini upravlja vlasnik, ako to pravo nije ugovorom prenio na drugo lice.

(2) Ugovor iz stava 1 ovog člana zaključuje se u pisanoj formi i dostavlja se Upravi u roku od osam dana od dana zaključivanja.

2. Protok kulturnih dobara

Otuđivanje i ustupanje kulturnog dobra u državnoj svojini

Član 42

(1) Nepokretno kulturno dobro u državnoj svojini ne može se otuđiti.

(2) Pokretno kulturno dobro u državnoj svojini može se otuđiti samo putem razmjene kada je to neophodno za popunu javne zbirke i ako:

1) nije kulturno dobro od nacionalnog značaja ili njegov dio;

2) ne postoji interes za njegovo uključivanje u stalnu izložbenu postavku.

(3) Pokretno kulturno dobro u državnoj svojini može se privremeno ustupiti vlasniku ili držaocu javne zbirke i stručnoj ili naučnoj organizaciji u zemlji ili inostranstvu, radi prezentacije, ekspertize ili sprovođenja konzervatorskih mjera.

(4) Razmjena i ustupanje kulturnog dobra u državnoj svojini vrši se uz odobrenje Ministarstva.

(5) Odobrenje iz stava 4 ovog člana Ministarstvo izdaje rješenjem, po prethodno pribavljenom mišljenju Uprave i nadležne matične ustanove kulture.

Pravo preče kupovine

Član 45

(1) Država ima pravo preče kupovine kulturnog dobra u privatnoj svojini.

(2) Pravo iz stava 1 ovog člana država može prenijeti na opštinu.

(3) Država i opština mogu se odreći prava preče kupovine kulturnog dobra.

Prodaja putem neposredne pogodbe

Član 46

(1) Vlasnik kulturnog dobra koji želi da proda kulturno dobro neposrednom pogodbom dužan je da ga prvo, preko Ministarstva, ponudi državi.

(2) Ponuda iz stava 1 ovog člana za pokretno kulturno dobro traje najmanje 30 dana, a za nepokretno kulturno dobro najmanje 60 dana.

(3) Ako se država ili opština odreknu prava preče kupovine kulturnog dobra ili ne odgovore na ponudu u roku iz stava 2 ovog člana, vlasnik kulturnog dobra može to kulturno dobro prodati drugom licu, pod uslovima koji ne mogu biti povoljniji od uslova koji su bili ponuđeni državi, odnosno opštini.

Ugovor o kupoprodaji kulturnog dobra

Član 49

(1) Ugovor o kupoprodaji kulturnog dobra zaključuje se u pisanoj formi i dostavlja Upravi, u roku od osam dana od dana zaključivanja.

(2) Ugovor iz stava 1 ovog člana koji nije zaključen u skladu sa čl. 46, 47 i 48 ovog zakona i stavom 1 ovog člana je ništav.

Kupoprodaja antikviteta i umjetnina

Član 51

(1) Prodavac i posrednik u prodaji antikviteta i umjetnina dužan je da:

- 1) vodi evidenciju o porijeklu, prodajnoj cijeni i kupcima antikviteta i umjetnina;
- 2) pokaže kupcu dokaz o vlasništvu nad predmetom prodaje;
- 3) sa kupcem antikviteta i umjetnina zaključi ugovor u pisanoj formi;
- 4) obavijesti Upravu o prometu antikviteta i umjetnina.

(2) Obrazac, sadržinu i način vođenja evidencije iz stava 1 tačka 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Iznošenje kulturnih dobara

Član 52

(1) Kulturno dobro ne može se trajno iznijeti u inostranstvo, osim u slučaju razmjene u skladu sa članom 42 stav 2 ovog zakona.

(2) Kulturno dobro može se privremeno iznijeti u inostranstvo, radi prezentacije, ekspertize ili sprovođenja konzervatorskih mjera.

(3) Odobrenje za trajno i privremeno iznošenje kulturnog dobra u inostranstvo izdaje Ministarstvo, uz prethodno mišljenje Uprave i nadležne matične ustanove kulture.

(4) Ako podnosilac zahtjeva za privremeno iznošenje kulturnog dobra nije vlasnik ili držalac kulturnog dobra, uz zahtjev za iznošenje kulturnog dobra podnosi se saglasnost vlasnika, odnosno držaoca kulturnog dobra.

(5) Ministarstvo može da, prije izdavanja odobrenja iz stava 3 ovog člana, zatraži da podnosilac zahtjeva da odgovarajuću garanciju za slučaj oštećenja, uništenja ili nestanka iznijetog kulturnog dobra, osiguranjem na procijenjeni iznos vrijednosti kulturnog dobra, polaganjem novčanog depozita u banci ili na drugi odgovarajući način.

(6) Bliže uslove i način izdavanja odobrenja za privremeno iznošenje kulturnih dobara i obrazac odobrenja propisuje Ministarstvo, u skladu sa pravilima Evropske Unije.

Unošenje kulturnog dobra

Član 55

Lice koje unese ili uveze kulturno dobro iz inostranstva dužno je da ga prijavi Upravi odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana unošenja, odnosno uvoza.

4. Koncesija na kulturnom dobru

Koncesionar

Član 60

Koncesija na kulturnom dobru može se dati domaćem ili stranom pravnom ili fizičkom licu koje, pored uslova propisanih zakonom, ispunjava i sljedeće uslove:

- 1) da je registrovano za obavljanje djelatnosti iz člana 59 stav 1 ovog zakona;
- 2) da ima program revitalizacije i plan upravljanja kulturnim dobrom.

Koncesioni akt i ugovor o koncesiji

Član 61

(1) Koncesioni akt i ugovor o koncesiji na kulturnom dobru, pored elemenata propisanih zakonom, sadrži:

- 1) mjere zaštite i očuvanja kulturnog dobra i uslove i način njihovog vršenja;
- 2) garancije koncesionara za slučaj oštećenja ili uništenja kulturnog dobra;
- 3) razloge za raskid ugovora o koncesiji prije isteka roka trajanja koncesije.

(2) U toku trajanja koncesije, aneksom ugovora o koncesiji, mogu se promijeniti uslovi i način zaštite i očuvanja kulturnog dobra, uz saglasnost Uprave.

(3) Ako u toku trajanja koncesije na kulturnom dobru nastanu promjene zbog kojih je potrebno ograničiti obim koncesije ili promijeniti način korišćenja kulturnog dobra, koncesionar je dužan da trpi promjenu ugovorenih uslova i da preduzme sve radnje i mjere na zaštiti i očuvanju kulturnog dobra koje mu naloži Uprava.

(4) Koncesija na kulturnom dobru, pored slučajeva propisanih zakonom, oduzeće se ako koncesionar ne čuva ili ne održava kulturno dobro u skladu sa utvrđenim uslovima ili ga koristi na način kojim mu se nanosi šteta ili ugrožava njegova kulturna vrijednost.

5. Povraćaj kulturnih predmeta

Povraćaj kulturnog predmeta državi članici Evropske unije

Član 63

(1) Država članica Evropske Unije (u daljem tekstu: država članica) može tražiti povraćaj kulturnog predmeta koji je protivpravno odnesen sa njene teritorije poslije 1. januara 1993. godine, ukoliko se taj predmet nalazi na teritoriji Crne Gore, ako:

1) je prije ili nakon protivpravnog odnošenja zaštićen kao nacionalno blago koje ima umjetničku, istorijsku ili arheološku vrijednost prema njenom nacionalnom zakonodavstvu ili je takvim utvrđen u njenom administrativnom postupku, u skladu sa članom 36 Ugovora o funkcionisanju Evropske Unije;

2) pripada grupi predmeta koji su obuhvaćeni popisom zbirki predmeta koje se mogu smatrati nacionalnim blagom ili čine sastavni dio javne zbirke koja je upisana u inventar zbirki muzeja, arhiva ili biblioteka, sakralne zbirke ili zbirke koja je imovina države članice, odnosno lokalne ili područne jedinice vlasti, javne institucije sa sjedištem u državi članici ili institucije koja se značajno finansira od strane države članice, odnosno njenih lokalnih ili područnih jedinica vlasti.

(2) Popis zbirki predmeta koje se mogu smatrati nacionalnim blagom, u smislu stava 1 tačka 2 ovog člana, utvrđuje Ministarstvo.

(3) Smatra se da je protivpravno odnesen i kulturni predmet koji nije vraćen u državu članicu nakon isteka roka za privremeno iznošenje.

Postupak za povraćaj kulturnog predmeta

Član 64

(1) Postupak za povraćaj kulturnog predmeta koji je protivpravno odnesen sa teritorije države članice pokreće se tužbom države članice protiv držaoca kulturnog predmeta pred nadležnim sudom u Crnoj Gori.

(2) Uz tužbu iz stava 1 ovog člana dostavlja se:

- 1) vjerodostojna isprava o statusu kulturnog predmeta, sa njegovim detaljnim opisom;
 - 2) izjava nadležnog organa države članice da je potraživani kulturni predmet zaštićen nacionalnim zakonodavstvom i da je protivpravno odnesen poslije 1. januara 1993. godine.
- (3) Postupak za povraćaj kulturnog predmeta može se pokrenuti u roku od godinu dana od dana kada je država članica saznala za mjesto na kojem se kulturni predmet nalazi i za identitet lica koje ga posjeduje, a najkasnije u roku od 30 godina od dana kada je kulturni predmet odnesen sa teritorije države članice.
- (4) Ako je potraživani kulturni predmet dio javne zbirke iz člana 63 stav 2 ovog zakona ili je sakralni predmet pod posebnom zaštitom nacionalnog zakonodavstva države članice, postupak za povraćaj kulturnog predmeta može se pokrenuti u roku od 75 godina od dana kada je odnesen sa teritorije države članice, ako međunarodnim ugovorom nije određen drugi rok.

Postupanje suda

Član 65

- (1) Kulturni predmet iz člana 63 ovog zakona vratiće se državi članici, ako sud utvrdi da je on protivpravno odnesen sa njene teritorije ili da nije vraćen po isteku roka za privremeno iznošenje.
- (2) U slučaju iz stava 1 ovog člana sud će, prema okolnostima slučaja, savjesnom držaocu kulturnog predmeta odrediti pravičnu naknadu na teret države članice kojoj se kulturni predmet vraća.
- (3) Savjesnost držaoca kulturnog predmeta cijeni se po propisima Crne Gore u odnosu na njegovo postupanje prilikom sticanja i držanja kulturnog predmeta.
- (4) U slučaju sticanja kulturnog predmeta iz člana 63 ovog zakona, po osnovu poklona ili nasljeđivanja, novi držalac kulturnog predmeta ne može biti u povoljnijem položaju od lica od kojeg je kulturni predmet stekao.
- (5) Držalac kulturnog predmeta ostvaruje pravo na isplatu pravične naknade iz stava 2 ovog člana nakon predaje potraživanog kulturnog predmeta državi članici.
- (6) Plaćanje pravične naknade i troškova postupka ne utiče na pravo države članice da od lica koje je protivpravno odnijelo kulturni predmet traži naknadu štete.
- (7) U pogledu vlasništva nad kulturnim predmetom koji je vraćen državi članici primjenjuju se propisi te države.

Saradnja sa državama članicama

Član 66

- (1) Ministarstvo je dužno da koordinira saradnju sa nadležnim organima država članica u vezi sa vraćanjem protivpravno odnesenih kulturnih predmeta, a naročito da:
 - 1) na zahtjev države članice, u saradnji sa drugim državnim organima i institucijama, preduzme radnje i mjere radi pronalaženja kulturnog predmeta i utvrđivanja identiteta njegovog držaoca;
 - 2) obavijesti zainteresovanu državu članicu da li se i gdje na teritoriji Crne Gore nalazi traženi kulturni predmet i da li postoji osnov za vjerovanje da je on protivpravno odnesen sa teritorije države članice;
 - 3) omogući nadležnom organu države članice da, u roku od 60 dana od dana dostavljanja obavještenja iz tačke 2 ovog stava, provjeri da li se radi o traženom kulturnom predmetu;
 - 4) u saradnji sa nadležnim organom države članice, preduzme potrebne mjere za fizičko očuvanje traženog kulturnog predmeta;
 - 5) spriječi odgovarajućim mjerama svaku radnju koja se preduzima radi izbjegavanja ili otežavanja povraćaja kulturnog predmeta;
 - 6) postupa kao posrednik između držaoca traženog kulturnog predmeta i zainteresovane države članice.

(2) Ukoliko se provjera iz stava 1 tačka 3 ovog člana ne obavi u propisanom roku neće se primjenjivati stav 1 tač. 4 i 5 ovog člana.

V. MJERE ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

1. Preventivne mjere zaštite

Ciljevi i vrste

Član 70

(1) Preventivnim mjerama zaštite sprečavaju se oštećenja i uništenja kulturnih dobara od dejstava prirodnih sila, fizičkih, hemijskih i bioloških faktora, požara, eksplozija, prekomjerne upotrebe, krađe, vandalizma i drugih opasnosti i rizika.

(2) Preventivne mjere zaštite kulturnih dobara su: istraživanje, dokumentovanje, obilježavanje, čuvanje, održavanje, edukacija, prezentacija i popularizacija kulturnih dobara i saradnja sa vlasnicima i držaocima kulturnih dobara, nevladinim organizacijama i drugim subjektima.

Obilježavanje kulturnih dobara

Član 73

(1) Nepokretna kulturna dobra se obilježavaju zaštitnim znakom kulturnog dobra.

(2) Obilježavanje kulturnih dobara vrši javna ustanova za obavljanje konzervatorske djelatnosti, u roku od 90 dana od dana utvrđivanja statusa kulturno dobro.

(3) Izgled i sadržaj zaštitnog znaka i način obilježavanja kulturnih dobara propisuje Ministarstvo.

(4) Transport pokretnih kulturnih dobara može se označiti međunarodnim znakom kulturnih dobara, u skladu sa međunarodnim propisima.

Čuvanje kulturnih dobara

Član 74

(1) Čuvanje kulturnog dobra je kontinuirano praćenje stanja kulturnog dobra, sprječavanje nedozvoljenih radnji, fizičko i tehničko obezbjeđivanje i zaštita od rizika kojim ono može biti izloženo.

(2) Način čuvanja kulturnog dobra, zavisno od vrste kulturnog dobra, propisuje Ministarstvo.

Održavanje kulturnih dobara

Član 75

Održavanje kulturnog dobra obuhvata sanacije oštećenja, radi očuvanja postojećeg valorizovanog stanja i obezbjeđivanja održivog korišćenja, shodno utvrđenoj namjeni.

Prezentacija i popularizacija kulturnih dobara

Član 77

(1) Prezentacijom se obezbjeđuje dostupnost kulturnih dobara javnosti, radi zadovoljenja kulturnih, naučnih i edukativnih potreba i širenja saznanja o njihovim vrijednostima i značaju.

(2) Prezentacija kulturnih dobara se obezbjeđuje, u skladu sa njihovom prirodom i namjenom:

1) izradom publikacija o kulturnim dobrima;

2) pristupom kulturnim dobrima na način koji omogućava samoobrazovanje, podsticanje međusobne tolerancije, učenje o drugim kulturama i ljudima i njihovoj raznovrsnosti;

3) razvojem kulturnog turizma.

(3) Licima sa invaliditetom obezbjeđuje se pristup kulturnim dobrima shodno njihovim potrebama, u skladu sa mogućnostima.

Odobrenje za istraživanje

Član 81

- (1) Arheološka istraživanja i konzervatorska istraživanja koja zadiru u integritet kulturnog dobra vrše se na osnovu odobrenja Uprave.
- (2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se rješenjem kojim se određuje:
 - 1) nosilac odobrenja;
 - 2) rukovodilac istraživanja;
 - 3) područje, odnosno dobro na kojem se dozvoljava istraživanje;
 - 4) vrsta i obim istraživačkih radova;
 - 5) rok i uslovi za vršenje istraživanja;
 - 6) obaveze nosioca odobrenja.
- (3) Odobrenje za istraživanja kulturnog dobra može se izdati pravnom licu koje ima:
 - 1) istraživačku licencu;
 - 2) elaborat istraživanja i zaštite;
 - 3) obezbijedena tehnička i finansijska sredstva za vršenje istraživanja i sprovođenje mjera zaštite.
- (4) U slučaju hitne zaštite kulturnog dobra ili arheološkog nalazišta odobrenje za istraživanje može se izdati i bez dokaza o ispunjenosti uslova iz stava 3 tač. 2 i 3 ovog člana.
- (5) Ako je za istraživanje potrebno ograničiti redovno korišćenje područja ili dobra koje će se istraživati, uz zahtjev za izdavanje odobrenja za istraživanja dostavlja se i ugovor o uređivanju međusobnih odnosa podnosioca zahtjeva i vlasnika tog područja, odnosno dobra ili izjava vlasnika o nesmetanom vršenju istraživačkih poslova, a za podvodna arheološka istraživanja i saglasnost organa uprave nadležnog za poslove sigurnosti na moru.
- (6) Ako su za istraživanje potrebna specijalna tehnička sredstva, za čiju je upotrebu prema zakonu potrebna posebna dozvola, uz zahtjev se podnosi i odobrenje za upotrebu tih sredstava.
- (7) Sadržaj elaborata iz stava 3 tačka 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obaveze nosioca odobrenja

Član 82

- (1) Nosilac odobrenja za istraživanje, zavisno od vrste istraživanja, dužan je da:
 - 1) odredi pravno lice koje će vršiti stručni nadzor nad istraživačkim radovima;
 - 2) u toku vršenja istraživanja redovno i uredno vodi dokumentaciju o izvršenim istraživačkim radovima i preduzetim mjerama zaštite;
 - 3) preduzme potrebne mjere za fizičko i tehničko obezbijedenje područja, objekta i nalaza tokom i nakon istraživanja;
 - 4) povremeno informiše javnost o toku istraživanja;
 - 5) omogući zainteresovanim stručnjacima i naučnicima da razgledaju nalazišta i nalaze;
 - 6) u roku od 60 dana od isteka roka za vršenje istraživanja dostavi Upravi preliminarni izvještaj o izvršenom istraživanju;
 - 7) u roku od jedne godine od isteka roka za vršenje istraživanja dostavi Upravi konačni izvještaj, sa kompletnom dokumentacijom, o izvršenom istraživanju;
 - 8) u roku od tri godine od isteka roka za vršenje istraživanja objavi rezultate istraživanja;
 - 9) u roku od godinu dana od isteka roka za vršenje istraživanja preda pokretne nalaze subjektu koji odredi Vlada.
- (2) Stručni nadzor nad istraživačkim radovima može da vrši pravno lice koje ima istraživačku licencu.

Istraživačka licenca

Član 84

- (1) Istraživačka licenca je dokaz o stručnim referencama pravnog i fizičkog lica za vršenje istraživačkih radova i sprovođenje mjera zaštite.
- (2) Istraživačku licencu iz stava 1 ovog člana izdaje i oduzima Ministarstvo.
- (3) Istraživačka licenca može se izdati pravnom licu koje je registrovano za istraživanje i koje ima u radnom odnosu ili u članstvu najmanje tri lica sa odgovarajućom visokom stručnom spremom, od kojih najmanje jedno lice sa istraživačkom licencom.
- (4) Istraživačka licenca može se izdati fizičkom licu koje ima odgovarajuću stručnu spremu, tri godine radnog iskustva i položen stručni ispit za istraživača.
- (5) Istraživačka licenca izdaje se na period od pet godina.
- (6) Pravnom licu prestaje da važi istraživačka licenca:
 - 1) istekom perioda na koji je izdata;
 - 2) ukoliko ne ispunjava uslove u pogledu potrebnog broja zaposlenih ili članova sa odgovarajućom stručnom spremom ili istraživačkom licencom;
 - 3) u slučaju promjene naziva ili pravnog statusa;
 - 4) u slučaju prestanka rada.
- (7) Fizičkom licu prestaje da važi istraživačka licenca:
 - 1) istekom perioda na koji je izdata;
 - 2) na zahtjev tog lica;
 - 3) ako to lice postane trajno nesposobno za vršenje arheoloških istraživanja i konzervatorskih istraživanja ili izgubi poslovnu sposobnost.
- (8) Prestanak važenja istraživačke licence utvrđuje Ministarstvo rješenjem.
- (9) Pravno lice iz stava 6 ovog člana i fizičko lice iz stava 7 tač. 1 i 2 ovog člana ima pravo na ponovno izdavanje istraživačke licence kada ispuni uslove iz st. 3 i 4 ovog člana.
- (10) Istraživačka licenca će se oduzeti pravnom i fizičkom licu, ako:
 - 1) je izdata na osnovu netačnih podataka i dokaza;
 - 2) prestane da postoji bilo koji uslov za njeno izdavanje, a imalac istraživačke licence to nije prijavio u propisanom roku;
 - 3) je imalac istraživačke licence vršio arheološko ili konzervatorsko istraživanje bez odobrenja ili suprotno odobrenju za istraživanje;
 - 4) je imalac istraživačke licence arheološkim ili konzervatorskim istraživanjem nanio štetu ili doveo u opasnost kulturno dobro.
- (11) U slučaju iz stava 10 tač. 3 i 4 ovog člana istraživačka licenca će se oduzeti i rukovodiocu istraživanja.
- (12) Lice kojem je oduzeta istraživačka licenca nema pravo na izdavanje istraživačke licence u roku od pet godina od dana oduzimanja istraživačke licence.
- (13) Istraživačka licenca objavljuje se na internet stranici Ministarstva.
- (14) Ministarstvo vodi registar izdatih istraživačkih licenci.
- (15) Bliže uslove i način izdavanja, prestanka važenja i oduzimanja istraživačke licence, kao i sadržaj i način vođenja registra izdatih istraživačkih licenci propisuje Ministarstvo.

Strani istraživači

Član 85

Strana fizička i pravna lica mogu da vrše istraživanja kulturnih dobara na teritoriji Crne Gore u saradnji sa domaćim pravnim licem koje ima odobrenje iz člana 81 ovog zakona.

Obaveze Uprave i investitora

Član 88

(1) Uprava je dužna da, najkasnije narednog dana od dana obavještenja iz člana 87 stav 1 tačka 2 ovog zakona:

- 1) komisijски utvrdi da li se radi o arheološkim nalazima;
 - 2) preduzme brigu o čuvanju nalazišta i nalaza;
 - 3) preda nalaze na privremeno čuvanje javnoj muzejskoj ustanovi u opštini na čijoj su teritoriji pronađeni ili matičnoj muzejskoj ustanovi;
 - 4) o izvršenom uviđaju i preduzetim mjerama sačini detaljan zapisnik;
 - 5) nakon izvršenog uviđaja, zavisno od vrste i prirode otkrivenog nalazišta i radova koji se izvode, donese rješenje kojim će odrediti da se izvođenje radova nastavi uz nadzor arheologa sa istraživačkom licencom ili da se radovi privremeno obustave i sprovede odgovarajuće arheološko istraživanje.
- (2) Privremena obustava radova, u smislu stava 1 tačka 5 ovog člana, može trajati najduže 30 dana.
- (3) U roku iz stava 2 ovog člana Uprava može donijeti rješenje o uspostavljanju prethodne zaštite nalazišta.
- (4) Ako Uprava ne uspostavi prethodnu zaštitu u skladu sa stavom 3 ovog člana, nalazište se smatra slobodnim prostorom.
- (5) Žalba na rješenje iz stava 1 tačka 5 ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.
- (6) U slučaju iz stava 1 tačka 5 ovog člana troškove arheoloških istraživanja i arheološkog nadzora snosi država ukoliko sa investitorom građevinskih radova nije drukčije ugovoreno.

4. Integralna zaštita

Zaštita kulturnih dobara u planskim dokumentima

Član 89

- (1) Planskim dokumentima obezbjeđuje se zaštita kulturnih dobara i njihove okoline, kao integralnog dijela savremenog društvenog, ekonomskog i urbanog razvoja, na način kojim se poštuje njihov integritet i status i dosljedno sprovode režim i mjere zaštite koji su propisani ovim zakonom.
- (2) Planski dokument mora biti usklađen sa studijom zaštite kulturnih dobara (u daljem tekstu: studija zaštite) i menadžment planom.
- (3) Uprava daje mišljenje na planski dokument, u odnosu na usklađenost sa studijom zaštite i menadžment planom, shodno zakonu kojim se uređuje prostor.

Studija zaštite kulturnih dobara

Član 90

- (1) Studija zaštite, zavisno od vrste planskog dokumenta, sadrži:
- 1) tekstualni i grafički prikaz nepokretnih kulturnih dobara, potencijalnih arheoloških lokaliteta, prostora sa izraženim ambijentalnim vrijednostima i njihove okoline, na području koje je obuhvaćeno planskim dokumentom;
 - 2) režim i mjere zaštite, očuvanja i unaprjeđenja kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline;
 - 3) konzervatorske uslove za projektovanje radova za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnim kulturnim dobrima.
- (2) Studiju zaštite izrađuje i donosi Uprava, a njena izrada se može povjeriti pravnom licu koje ima konzervatorsku licencu.
- (3) Režim i mjere zaštite iz stava 1 tačka 2 ovog člana obuhvataju, naročito:
- 1) namjenu, način čuvanja, održavanja, korišćenja i zaštite kulturnih dobara i njihove zaštićene okoline;
 - 2) mjere zaštite potencijalnih arheoloških lokaliteta i prostora sa izraženim ambijentalnim vrijednostima;
 - 3) procjenu potrebnih arheoloških, konzervatorskih i drugih istraživanja;

- 4) predloge za uklanjanje ili promjenu namjene objekata čije postojanje ili korišćenje ugrožava istraživanja, zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra;
 - 5) potrebne konzervatorske mjere za očuvanje i revitalizaciju kulturnog dobra;
 - 6) obnovu narušenog kulturnog pejzaža.
- (4) Konzervatorski uslovi iz stava 1 tačka 3 ovog člana sadrže detaljan opis stanja, gabarita i izgleda kulturnog dobra, vrste materijala i tehniku izvođenja radova za koje je potrebna građevinska dozvola.
- (5) Bliži sadržaj studije zaštite propisuje Ministarstvo.

Menadžment plan

Član 91

- (1) Menadžment plan je strateški dokument za dugoročno upravljanje, zaštitu, očuvanje, korišćenje i prezentaciju kulturno-istorijske cjeline, lokaliteta i područja.
- (2) Menadžment plan se obavezno donosi za kulturno dobro koje je upisano na Listu svjetske baštine i kulturno dobro koje se nominuje za upis na ovu listu.
- (3) Menadžment plan sadrži, naročito:
 - 1) strategiju višegodišnjeg upravljanja kulturnim dobrom i smjernice za njenu realizaciju;
 - 2) program aktivnosti na cjelovitoj valorizaciji, zaštiti i prezentaciji kulturnog dobra;
 - 3) mehanizme za ostvarivanje integralne zaštite;
 - 4) način vršenja monitoringa planiranih aktivnosti.
- (4) Menadžment plan donosi Vlada, na predlog Ministarstva.

Sprovođenje konzervatorskih mjera

Član 101

- (1) Konzervatorske mjere na nepokretnom i pokretnom kulturnom dobru sprovode se u skladu sa ovim zakonom i odgovarajućim pravilima međunarodnih tijela za zaštitu kulturnih dobara, na osnovu konzervatorskog projekta.
- (2) Ako je za sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru potrebna građevinska dozvola primjenjuju se i propisi o izgradnji objekata.
- (3) Izvođač radova na kulturnom dobru dužan je da obavijesti Upravu o početku izvođenja radova.

Konzervatorski uslovi

Član 102

- (1) Za izradu konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na pokretnom kulturnom dobru i za izvođenje radova na nepokretnom kulturnom dobru, Uprava, na zahtjev vlasnika, odnosno držaoca kulturnog dobra, izdaje konzervatorske uslove.
- (2) Konzervatorski uslovi iz stava 1 ovog člana, zavisno od vrste kulturnog dobra i planiranih radova, sadrže vrstu konzervatorske mjere, elemente iz člana 90 stav 4 ovog zakona i druge uslove kojima se obezbjeđuje autentičnost i integritet kulturnog dobra.

Konzervatorski projekat

Član 103

- (1) Konzervatorski projekat je dokumentacija za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru.
- (2) Konzervatorski projekat, zavisno od vrste kulturnog dobra, mogu da izrađuju javne ustanove za zaštitu kulturnih dobara i druga pravna i fizička lica koja imaju konzervatorsku licencu.
- (3) Saglasnost na konzervatorski projekat daje Uprava, na zahtjev vlasnika, odnosno držaoca kulturnog dobra.
- (4) Prije izrade konzervatorskog projekta vrše se sva potrebna istraživanja.

(5) Bliži sadržaj konzervatorskog projekta propisuje Ministarstvo.

Ovlašćenje za sprovođenje konzervatorskih mjera

Član 104

(1) Konzervatorske mjere na nepokretnom i pokretnom kulturnom dobru mogu da vrše javne ustanove za zaštitu kulturnih dobara i druga pravna i fizička lica koja imaju odgovarajuću konzervatorsku licencu.

(2) Lica iz stava 1 ovog člana mogu da, uz prethodnu saglasnost Uprave, za izvođenje pojedinih radova na sprovođenju konzervatorskih mjera na kulturnom dobru angažuju drugo pravno ili fizičko lice koje ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana.

Stručni nadzor i rukovođenje radovima

Član 105

(1) Vlasnik, odnosno držalac kulturnog dobra dužan je da odredi pravno lice koje će vršiti stručni nadzor nad izvođenjem radova na kulturnom dobru.

(2) Izvođač radova je dužan da odredi lice koje će rukovoditi izvođenjem radova na kulturnom dobru.

(3) Stručni nadzor i rukovođenje radovima na kulturnim dobrima može da vrši lice koje ima odgovarajuću konzervatorsku licencu.

Stručni nadzor i rukovođenje radovima

Član 105

(1) Vlasnik, odnosno držalac kulturnog dobra dužan je da odredi pravno lice koje će vršiti stručni nadzor nad izvođenjem radova na kulturnom dobru.

(2) Izvođač radova je dužan da odredi lice koje će rukovoditi izvođenjem radova na kulturnom dobru.

(3) Stručni nadzor i rukovođenje radovima na kulturnim dobrima može da vrši lice koje ima odgovarajuću konzervatorsku licencu.

Konzervatorska licenca

Član 106

(1) Konzervatorska licenca je dokaz o stručnim referencama pravnog i fizičkog lica za izradu studije zaštite i konzervatorskog projekta i za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima.

(2) Licencu iz stava 1 ovog člana izdaje i oduzima Ministarstvo.

(3) Konzervatorska licenca se može izdati pravnom licu koje je registrovano za izvođenje radova na kulturnim dobrima i koje ima u radnom odnosu ili u članstvu najmanje tri lica sa odgovarajućom visokom stručnom spremom, od kojih najmanje jedno lice sa konzervatorskom licencom.

(4) Konzervatorska licenca se može izdati fizičkom licu koje ima odgovarajuću visoku stručnu spremu, tri godine radnog iskustva i položen stručni ispit za obavljanje konzervatorske djelatnosti.

(5) Konzervatorska licenca izdaje se na period od pet godina.

(6) Pravnom licu prestaje da važi konzervatorska licenca:

1) istekom perioda na koji je izdata;

2) ukoliko ne ispunjava uslove u pogledu potrebnog broja zaposlenih ili članova sa odgovarajućom stručnom spremom ili konzervatorskom licencom;

3) u slučaju promjene naziva ili pravnog statusa;

4) u slučaju prestanka rada.

(7) Fizičkom licu prestaje da važi konzervatorska licenca:

1) istekom perioda na koji je izdata;

2) na zahtjev tog lica;

- 3) ako to lice postane trajno nesposobno za izradu studije zaštite i konzervatorskog projekta i za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima ili izgubi poslovnu sposobnost.
- (8) Prestanak važenja konzervatorske licence utvrđuje Ministarstvo rješenjem.
- (9) Pravno lice iz stava 6 ovog člana i fizičko lice iz stava 7 tač. 1 i 2 ovog člana ima pravo na ponovno izdavanje konzervatorske licence kada ispuni uslove iz st. 3 i 4 ovog člana.
- (10) Konzervatorska licenca će se oduzeti pravnom i fizičkom licu, ako:
- 1) je izdata na osnovu netačnih podataka i dokaza;
 - 2) prestane da postoji bilo koji uslov za njeno izdavanje, a imalac konzervatorske licence to nije prijavio u propisanom roku;
 - 3) je imalac konzervatorske licence izvodio radove na kulturnom dobru bez konzervatorskog projekta na koji je nadležni organ dao saglasnost ili suprotno konzervatorskom projektu na koji je nadležni organ dao saglasnost;
 - 4) je imalac konzervatorske licence izvođenjem radova ugrozio ili doveo u opasnost kulturno dobro.
- (11) U slučaju iz stava 10 tač. 3 i 4 ovog člana konzervatorska licenca će se oduzeti i licu koje je rukovodilo izvođenjem radova.
- (12) Lice kojem je oduzeta konzervatorska licenca nema pravo na izdavanje konzervatorske licence u roku od pet godina od dana oduzimanja konzervatorske licence.
- (13) Konzervatorska licenca objavljuje se na internet stranici Ministarstva.
- (14) Ministarstvo vodi registar izdatih konzervatorskih licenci.
- (15) Bliže uslove i način izdavanja, prestanka važenja i oduzimanja konzervatorske licence, kao i sadržaj i način vođenja registra izdatih konzervatorskih licenci propisuje Ministarstvo.

Obustava radova Član 107

- (1) Uprava je dužna da rješenjem:
- 1) privremeno obustavi sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru, do obezbjeđivanja uslova za njihovo pravilno izvođenje, ako se radovi ne izvode u skladu sa konzervatorskim projektom na koji je data saglasnost Uprave;
 - 2) obustavi izvođenje radova kojim se ugrožava ili dovodi u opasnost kulturno dobro i naredi preduzimanje neophodnih mjera zaštite.
- (2) Ako je za sprovođenje konzervatorskih mjera izdata građevinska dozvola, Uprava će rješenje iz stava 1 ovog člana dostaviti nadležnoj građevinskoj inspekciji i organu koji je izdao građevinsku dozvolu.
- (3) U slučaju iz stava 2 ovog člana građevinska inspekcija je dužna da naloži zabranu izvođenja odobrenih radova.
- (4) Žalba na rješenje iz st. 1 i 3 ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

Prijem izvedenih radova Član 108

- (1) Radi stručne kontrole kvaliteta sprovedenih konzervatorskih mjera na kulturnom dobru vrši se prijem izvedenih radova.
- (2) Prijem izvedenih radova vrši Uprava, na zahtjev investitora radova.
- (3) Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana dostavlja se izvještaj o izvršenim radovima i izvještaj o stručnom nadzoru.
- (4) Prijem izvedenih radova vrši stručna komisija koju obrazuje Uprava, od najmanje tri člana, od kojih jedan član mora imati konzervatorsku licencu.

2. Obaveze vlasnika i držalaca
Dopuštanje istraživanja i sprovođenja mjera zaštite

Član 118

- (1) Vlasnik, odnosno držalac kulturnog dobra dužan je da, po prethodnom obavještenju, dopusti Upravi i drugom licu koje ima odobrenje Uprave da pregleda, evidentira, dokumentuje, istražuje i snima kulturno dobro, uzima uzorke materijala i sprovodi utvrđene mjere zaštite.
- (2) Obavještenje iz stava 1 ovog člana dostavlja se vlasniku, odnosno držaocu kulturnog dobra najkasnije tri dana prije vršenja radnji i mjera.

VII. OBAVLJANJE DJELATNOSTI ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

Konzervatorska djelatnost

Član 121

- (1) Konzervatorska djelatnost obuhvata stručne poslove koji se odnose na istraživanje, proučavanje, dokumentovanje, obilježavanje, prezentaciju, valorizaciju i revalorizaciju kulturnih dobara i sprovođenje konzervatorskih mjera.
- (2) Poslove konzervatorske djelatnosti, u okviru svojih nadležnosti, vrši Uprava, organ uprave nadležan za arhivsku djelatnost i javna ustanova za konzervatorsku djelatnost.
- (3) Određene poslove konzervatorske djelatnosti mogu da vrše stručne i naučne ustanove i druga pravna i fizička lica koja ispunjavaju propisane prostorne, kadrovske, tehničko-tehnološke i materijalne uslove.
- (4) Bliže uslove za obavljanje poslova konzervatorske djelatnosti iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Javna ustanova za konzervatorsku djelatnost

Član 122

Konzervatorsku djelatnost koja se odnosi na arheološka i konzervatorska istraživanja, laboratorijska ispitivanja, ekspertize i obilježavanje kulturnih dobara, izradu studija zaštite i konzervatorskih projekata i sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima, obavljaju javne ustanove koje osniva Vlada.

VIII. FINANSIRANJE ZAŠTITE I OČUVANJE KULTURNIH DOBARA

1. Obezbeđivanje sredstava za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara

Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara

Član 128

- (1) Sredstva iz opštih prihoda budžeta Crne Gore i namjenska sredstva od rente za očuvanje kulturnih dobara obezbjeđuju se i koriste u skladu sa godišnjim programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara.
- (2) Program iz stava 1 ovog člana donosi Vlada, na predlog Ministarstva.

IX. NADZOR NAD SPROVOĐENJEM ZAKONA

Član 138

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 4.000 eura do 9.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
 - 1) unese ili uveze kulturno dobro iz inostranstva a ne prijavi ga Upravi odmah a najkasnije u roku od osam dana od dana unošenja, odnosno uvoza (član 55);
 - 2) ne koristi kulturno dobro za tradicionalnu ili drugu odgovarajuću namjenu koju odredi Uprava (član 57 stav 1);

3) upotrijebi kulturno dobro ili njegov prepoznatljiv dio za reklamu, kao element firme, za izradu suvenira, filmskog ili fotografskog materijala ili u druge komercijalne svrhe, na način koji ugrožava njegov integritet, bez odobrenja Uprave (član 58 stav 1);

4) izrađuje komercijalnu kopiju, a zavisno od vrste kulturnog dobra na svaku komercijalnu kopiju ne stavi oznaku "kopija", naziv kulturnog dobra, period i lokalitet iz kojeg potiče i ime autora (član 58 stav 4);

5) vrši arheološko istraživanje i konzervatorsko istraživanje koje zadire u integritet kulturnog dobra, bez odobrenja Uprave (član 81 stav 1);

6) ne odredi pravno lice koje će vršiti stručni nadzor nad izvođenjem radova na kulturnom dobru (član 105 stav 1);

7) ne odredi lice koje će rukovoditi izvođenjem radova na kulturnom dobru (član 105 stav 2).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 600 eura do 1.600 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 tač. 1 do 4 i 6 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave, organu lokalne samouprave i lokalne uprave novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 800 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 400 eura do 900 eura.

(5) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 1.200 eura do 2.700 eura.